

S-C

Redactie:

J. W. A. VAN WELSEME, *Weltevreden.*
 D. DE VISSER SMITS, *Semarang.*
 S. LEEFMANS, *Buitenzorg.*
 B. STRASTERS, *"*

**Adres der Redactie,
 Levend en Dood Materiaal:**

J. W. A. VAN WELSEME, *Vios-laan,*
Villa Garoet, Weltevreden.

Vaste Medewerkers:

Dr. J. C. KONINGSBERGER.
 Dr. W. DOCTERS VAN LEEUWEN.
 P. A. OUWENS.
 A. J. KOENS.
 J. SYBRANDI.
 C. A. BACKER.

Prijs per jaar f 6.50 — Leden der N. I. H. V. ontvangen het Tijdschrift gratis.

VLIEGENDE DRAAKJES.

„Men zegt mij, zoo vertelt *Herodotus*, dat er bij de stad Butus in Arabië een plaats zou zijn waar zich vliegende slangen ophouden. Ik reisde er zelve heen en zag er een ongelooflijke menigte beenderen en graten in grootere en kleinere hoopen. De plaats ligt in een door bergen omringd dal, hetwelk in de groote Egyptische vlakte uitloopt. Men vertelde, dat deze gevleugelde slangen in het voorjaar van Arabië naar Egypte zouden vliegen, doch zij ontmoeten bij den uitgang van het dal ibissen, door welke zij verdelgd zouden worden; juist daarom worden de ibissen bij de Egyptenaren zoo geëerd. De slangen gelijken op de waterslangen, doch hunne vleugels dragen geen veeren, maar zijn gevormd als die van de vleermuizen. Arabië brengt *Wierook*, *Myrrhe*, *Cassia* en *Kaneel* voort. Deze wierookboomen worden door gevleugelde slangen bewaakt (dezelfde die in troepen naar Egypte trekken) doch men kan ze door den rook van *Storax* verdrijven.”

Met het bovenstaande zonderlinge relaas leidt BREHM in, hetgeen hij gaat vertellen van de merkwaardige hagedisjes van het geslacht *Draco*, welke misschien aanleiding gegeven hebben tot de vreemde verhalen welke aan *Herodotus* werden opgedischt. Als zijn zegsman de aardige vliegende draakjes gezien heeft, moet zijn fantasie hem enorme parten hebben gespeeld, wanneer hij deze in zijne verbeelding heeft omgetooverd in gevaarlijke vliegende slangen, die eens de welvaart van Egypte bedreigden.

Maar misschien heeft hij zijn relaas geheel en al uit zijn duim gezogen. We zullen ons in die wonderverhalen niet verder verdiepen, maar liever den lezer, die het aardige draakje nog niet kent, iets betrouwbars omtrent deze onschuldige en nuttige diertjes trachten te vertellen.

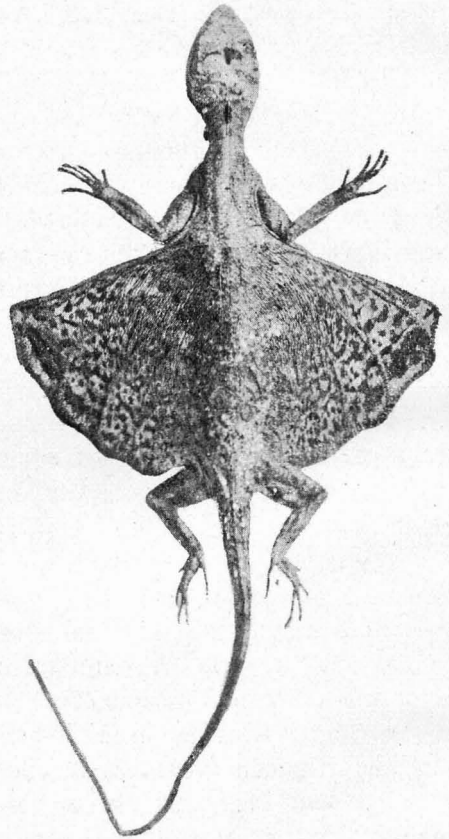
Zelf maakte ik met de draakjes voor het eerst kennis tijdens mijn verblijf in Oost-Java, in de nabijheid van Blitar. De diertjes stonden daar bekend onder den naam van *Glarap* en uit het feit, dat ze mij zeer dikwijls gebracht werden, moet ik afleiden dat ze daar in het geheel niet zeldzaam zijn. De *Vliegende Draakjes* zijn echte hagedissen en behooren tot de *Agamen*, waartoe ook de groote groene, langstaartige hagedissen behooren, die dikwijls verkeerdelijk met den naam van „Kameleon” worden aangeduid, omdat ze evenals deze hunne kleur sterk kunnen wijzigen en die behooren tot het geslacht *Calotes* (Javaansch: *Boeglon*).

De draakjes zijn gemakkelijk te herkennen aan de eigenaardige vlieghuid, die wanneer het diertje rust, netjes als een waaier is opgevouwen, doch bij een sprong gedeeltelijk ontplooid wordt (zie Fig.) en dan dient als valscherms; fladderen kunnen de diertjes er niet mede. De vlieghuid, wordt gesteund door 6 ribben, die sterk verlengd zijn en waartusschen de huid is uitgespannen; de pooten zijn met de vlieghuid niet verbonden.

De draakjes zijn uitgesproken boomedieren. De scherpe nageltjes aan de pooten stellen hen in staat tegen loodrechte stammen te loopen: daar ze bovendien steeds trachten den stam tusschen hen en den vervolger te brengen is het niet gemakkelijk ze te vangen. De *Draco*-soort, welke ik in Oost-Java waargenomen heb, schijnt mij toe identiek te zijn met de soort welke door BREHM genoemd wordt, namelijk *Draco volans* GRAY. Dezelfde soort heb ik ook te Buitenzorg waargenomen. In *The Catalogue of the Lizards of the British Museum* door G. A. BOULENGER, staan voor Java, behalve *volans*, nog genoemd, *fimbriatus*, *haematopogon*, *lineatus* en *spilopterus*. Het ligt niet op mijn weg een determinatietabel van de soorten te geven. Misschien wil onze mederedacteur, de Heer STRASTERS, dat op zich nemen.

Ik weet zeker dat opzending van materiaal naar het Museum te Buitenzorg, op grooten prijs gesteld zal worden; misschien blijkt het dan, dat nog meer soorten op Java voorkomen.

Het exemplaatje, dat ik thans levend voor me heb staan, en dat me met de Oost-Javaansche soort identiek lijkt, meet 19 cM., waarvan de staart 11 cM. Naar mij voorkomt is de kleur zeer variabel. Bij de exemplaatjes, die ik tot dusverre in handen kreeg, was de grondkleur voornamelijk grijs, grijsbruin of donkerbruin met grijs. Bij de grijze exemplaren viel vooral de zwarte vlek op den kop op. Mijn huidige gevangene heeft de kop zwart met een grijsgele vlek. De rug is grijs met zwart en bruin gevlekt, met drie vlekken als op een pantervel, zwart met donkerbruin. De pooten zijn grijs, de staart eveneens en met zwarte ringen voorzien. De nek draagt een langwerpige bruine vlek, de zijkanten zijn

zeer donker. De onderzijde is grijswit met zwarte spikkels. De keelkwab is kobaltblauw; het is dus een wijfje. Het mannetje heeft een gele keelkwab. In rust is er van het valschermscherm bijna niets te zien. Zoodra men het diertje irriteert, spreidt het dit half uit. Men kan dan zien, dat het door 6 verlengde ribben ondersteund wordt. Dit scherm is bijzonder fraai gekleurd. De kleuren zijn grijs en heldergeel, met onregelmatige zwarte, bandsgewijs geplaatste vlekken.

Onwillekeurig vraagt men zich af, waartoe deze zeer opvallende kleuren dienen kunnen. Geel met zwart zijn over het algemeen z.g. schuwkleuren, waarover ik vroeger terloops iets mededeelde. Men zou kunnen aannemen, dat het diertje door zijn schorskleurige tinten op de boomstammen, waarop het zich in den regel ophoudt, goed verborgen is. Wordt het echter achtervolgd, dan gebruikt het in de vlucht het valschermscherm en worden de „schuwkleuren” zichtbaar. Of de kleuren inderdaad die beteekenis kan worden toegekend, valt moeilijk uit te maken. Het eigenaardige uitspreiden van het valschermscherm bij irritatie, waardoor de gele en zwarte kleuren zichtbaar worden, terwijl tevens de bek dreigend geopend wordt, zou daar op kunnen wijzen en ook een eigenaardig verschijnsel dat ik echter tot dusverre alleen bij mannetjes waargenomen heb. Zonder zichtbare oorzaak zette zoo'n heertje plotseling het scherm uit, zoodanig dat het een halfbolvormige gedaante aannam. Tegelijkertijd werd de keelkwab, met het eigenaardige uitsteeksel dat zich daarbinnen bevindt, naar voren gebracht, zoodat het op een snavel van een vogel geleek; de bek werd bij deze „schrikhouding” niet geopend. Het is evenwel niet onmogelijk, dat dit merkwaardig gedrag verband hield met teedere neigingen tot een vrouwtje, dat zich in dezelfde kooi bevond. Een aardig punt voor liefhebbers van terrariumdieren, om eens definitief uit te maken.

BREHM vermeldt, dat *Draco volans* sprongen zou kunnen maken, met behulp van het valschermscherm, van 3 à 6 Meters. Dit schijnt me zeer sterk overdreven te zijn. Mij lijkt een Meter al een heel eind voor een draakje. Zweven doet het daarbij nauwelijks. Het scherm breekt den val en meer niet. Wie neemt hier nu eens proeven mee?

BREHM haalt een zekere *Cantor* aan, die een bijzonder bonte beschrijving geeft, welke men in BREHM op pag. 53 (druk 1892) vinden kan. Daar de *Draakjes* in alcohol en formaline zeer verkleuren, zal BREHM de draakjes niet zelve in natuurlijke kleuren gezien hebben. Bij de groote variabiliteit der kleuren, is het echter best mogelijk, dat ik de alleraardigste nog niet gezien heb, doch dat ze wel voorkomen.

Majoor OUWENS heeft dergelijke bontgekleurde exemplaren, naar hij mij mededeelde, wel waargenomen. Deze bonte kleuren zouden in den paartijd optreden.

BREHM zegt, dat de wijfjes 3 à 4 eenigszins spoelvormige eieren leggen van een geelwitte kleur. Van de jongen is blijkbaar nog niets bekend, noch van de huwelijksgevoonten. De lezer gelieve de door mij vermelde bijzonderheden dan ook slechts te beschouwen als eene aansporing om zelf waarnemingen te doen. In een ferm ruim terrarium zullen de draakjes stellig veel aardige bijzonderheden toonen. Des te meer zal men er genoegen van hebben, daar het echte dagdieren zijn, wat o.a. ook aan de oogen te zien is, die een ronde pupil bezitten.

Ik geloof, dat het wel gelukken zal, de draakjes in gevangenschap tot voortplanting te brengen. Mijne kostgangers aten kleine vliegen en de bekende *Cacaomier*, *Dolichoderus*. Ze schijnen ook gaarne te drinken, wat bij zoo'n gepeperde kost als deze mieren dan ook wel op zijn plaats schijnt te zijn.